

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 25. maj 2020
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Louise Degn Brammer
Sagsnr.: 2020-0090-1785
Dok.: 1406772

Rapport om erfaringerne med straffelovens § 136, stk. 3

*Erfaringer med straffelovens § 136, stk. 3, om kriminalisering
af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i
religiøs oplæring*

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Indhold

1. Baggrunden for straffelovens § 136, stk. 3	3
2. Rapport om erfaringerne med § 136, stk. 3	4
3. Redegørelse for straffelovens § 136, stk. 3	4
4. Anvendelsen af straffelovens § 136, stk. 3, i praksis	5
4.1. Gennemgang af konkrete sager	5
4.2. Rigsadvokatens og Rigspolitiets erfaringer med straffelovens § 136, stk. 3	6

1. Baggrunden for straffelovens § 136, stk. 3

Ved lov nr. 1723 af 27. december 2016, der trådte i kraft den 1. januar 2017, blev der i straffelovens § 136, stk. 3, indsat en bestemmelse om kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring.

Loven udmønter den politiske delaftale af 31. maj 2016, der blev indgået mellem den daværende regering (Venstre) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti samt Socialistisk Folkeparti om kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring. Aftalen indebar, at det fremover skulle være strafbart som led i religiøs oplæring udtrykkeligt at billige terror, drab, voldtægt, volds handlinger, incest, pædofili, frihedsberøvelse, tvang og flerkoneri. Endvidere indebar aftalen, at både religiøse forkynderes virksomhed og aktiviteter udøvet af andre, der i situationen ytrer sig som led i religiøs oplæring, skulle være omfattet af kriminaliseringen. Det følger endvidere aftalen, at der senest i folketingsåret 2021-22 skal fremsættes et lovforslag om revision af loven, således at Folketinget kan tage stilling til, om der fortsat er brug for kriminaliseringen. Lov nr. 1723 af 27. december 2016 om ændring af straffeloven udmønter denne aftale.

Delaftalen blev indgået i forbindelse med den politiske aftale af 31. maj 2016, der blev indgået mellem den daværende regering (Venstre) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti samt Det Konservative Folkeparti om initiativer rettet mod religiøse forkyndere, som søger at undergrave danske love og værdier og understøtte parallelle retsopfattelser.

Baggrunden for de politiske aftaler var, at der på daværende tidspunkt var eksempler på religiøse forkyndere i Danmark, som søgte at undergrave danske love og værdier og understøtte parallelle retsopfattelser, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 18 som fremsat, side 2-3. Dette kom bl.a. til udtryk i udtalelser, der indeholdt en støtte til eller billigelse af f.eks. stening af kvinder eller korporlig afstraffelse af børn. Det bemærkes, at sådanne ytringer – forud for indførelsen af straffelovens § 136, stk. 3, – var lovlige, forudsat at man ikke derved offentligt tilskyndede til forbrydelse, jf. straffelovens § 136, stk. 1, eller medvirkede til et konkret strafbart forhold, jf. straffelovens § 23.

2. Rapport om erfaringerne med § 136, stk. 3

Det fremgår af de almindelige bemærkninger til straffelovens § 136, stk. 3, at det bl.a. følger af den politiske delaftale af 31. maj 2016, at der senest i folketingsåret 2021-22 skal fremsættes et lovforslag om revision af loven, således at Folketinget kan tage stilling til, om der fortsat er brug for kriminaliseringen af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 18 som fremsat, side 4. Endvidere fremgår det, at Justitsministeriet på denne baggrund vil udarbejde en rapport til Folketinget om erfaringerne med bestemmelsen, som tilstræbes oversendt til Folketinget 3 år efter lovforslagets ikrafttræden.

Denne rapport indeholder Justitsministeriets evaluering af straffelovens § 136, stk. 3, der blev indsat ved lov nr. 1723 af 27. december 2016 om ændring af straffeloven.

3. Redegørelse for straffelovens § 136, stk. 3

Efter straffelovens § 136, stk. 1, straffes den, som uden derved at have forskyldt højere straf offentlig tilskynder til forbrydelse, med bøde eller fængsel indtil 4 år. Efter bestemmelsens stk. 2 straffes den, der offentligt udtrykkeligt billiger en af de i straffelovens kaptitel 12 eller 13 omhandlede forbrydelser, med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Med lov nr. 1723 af 27. december 2016 blev der med straffelovens § 136, stk. 3, indsat en ny bestemmelse, hvorefter den, der som led i religiøs oplæring udtrykkeligt billiger handlinger, som er omfattet af straffelovens §§ 114-114 j (terror og terrorlignende handlinger), 208 (bigami), 210 (incest), 216 (voldtægt), 222, 223 og 225, jf. §§ 216, 222 og 224 (pædofili), §§ 237 (drab), 244-246 (voldshandlinger), 260 (tvang) og 261 (frihedsberøvelse), straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.

Straffelovens § 136, stk. 3, kriminaliserer alene ytringer, der fremsættes som led i religiøs oplæring. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at der ved religiøs oplæring forstås, at oplæringen er religiøst begrundet og har et forkyndende element, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 18 som fremsat, side 9. Endvidere skal ytringen for at kunne være strafbar have en sådan karakter, at den er med til at legitimere den form for strafbar handling, som ytringen angår.

Bestemmelsen omfatter ytringer, der er fremsat i både offentlige og ikke-offentlige (lukkede) sammenhænge. Ligeledes omfatter bestemmelsen både den udtrykkelige billigelse af en strafbar handling, som allerede er begået, samt billigelsen af en strafbar handling, der endnu ikke er begået (uanset om den rent faktisk senere begås). Der er redegjort nærmere for de elementer, der kan indgå i vurderingen, i bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketings Tidende 2016-17, A, L 18 som fremsat, side 9f.

Det bemærkes, at i tilfælde, hvor der foreligger en offentlig udtrykkelig billigelse af en terrorhandling mv., som opfylder gerningsindholdet i både straffelovens § 136, stk. 2 og 3, vil der skulle straffes efter bestemmelsens stk. 3.

4. Anvendelsen af straffelovens § 136, stk. 3, i praksis

Justitsministeriet har til brug for evalueringen indhentet et bidrag fra Rigsadvokaten og Rigspolitiet om myndighedernes erfaring med anvendelsen af straffelovens § 136, stk. 3, herunder oplysninger om antal sigtelser, tiltaler og domfældelser/frifindelser efter bestemmelsen samt generelle oplysninger om henholdsvis anklagemyndighedens og politiets erfaringer på området. Det bemærkes, at erfaringerne vedrører perioden fra den 1. januar 2017, hvor straffelovens § 136, stk. 3, trådte i kraft, og frem til den 31. januar 2019.

4.1. Gennemgang af konkrete sager

Rigsadvokaten har oplyst, at der i politiets sagsstyringssystem (POLSAS) alene er registreret én sag om overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 3.

Den pågældende sag har været behandlet ved Københavns Politi og Statsadvokaten i København. Sagen blev afgjort i 1. instans ved Københavns Byrets dom af 26. marts 2019, hvor tiltalte blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 3, og § 266 b, stk. 1, ved i sin egenskab af imam under en prædiken i en moské den 31. marts 2017 udtrykkeligt at have billiget drab efter straffelovens § 237. Tiltalte blev af byretten idømt 6 måneders betinget fængsel, hvilket blev stadfæstet ved Østre Landsrets dom af 30. januar 2020.

Rigspolitiet har oplyst, at der ved en søgning i POLSAS/QlikView den 30. januar 2020 er identificeret to anmeldelser om overtrædelse af straffelovens

§ 136, stk. 3, i perioden 2017-2019. Anmeldelserne er indgivet i henholdsvis Københavns Politi i 2017 og i Nordsjællands Politi i 2019.

Om anmeldelsen i 2019 har Nordsjællands Politi oplyst, at anmeldelsen vedrørte ytringer på sociale medier, hvori der blev udtrykt støtte til eller billiggelse af terrorhandlinger i udlandet. Ytringerne var fremsat på arabisk uden afsenderidentitet, og det var derfor tvivlsomt, om der var dansk værneting. Nordsjællands Politi besluttede, bl.a. på den baggrund, ikke at indlede en efterforskning i sagen.

Om anmeldelsen i 2017 har Københavns Politi oplyst, at anmeldelsen førte til en domfældelse på 6 måneders betinget fængsel, jf. nærmere ovenfor.

4.2. Rigsadvokatens og Rigspolitiets erfaringer med straffelovens § 136, stk. 3

Rigsadvokaten har oplyst, at afsnittet om forelæggelse og indberetning i Rigsadvokatmeddelelsen blev ændret i forbindelse med at straffelovens § 136, stk. 3, trådte i kraft. Der blev i den forbindelse indført en pligt for politikredsene til at forelægge spørgsmålet om tiltalerejsning efter bestemmelsen for de regionale statsadvokater.

Med henblik på at skærpe opmærksomheden om bestemmelsen og dennes anvendelse har Rigsadvokaten endvidere ved brev af 11. december 2019 til alle embeder etableret en indberetningsordning, hvorefter Rigsadvokaten løbende skal modtage indberetninger i form af domme, hvor en person er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 3. Rigsadvokaten anmodede i den forbindelse embederne om tillige at etablere lokale retningslinjer, der sikrer sagsgangen for indberetning af denne type domme.

Rigsadvokaten har herudover oplyst, at med undtagelse af Københavns Politi og Statsadvokaten i København, jf. nærmere pkt. 4.1. ovenfor, har politikredsene og de regionale statsadvokater oplyst, at de ikke har erfaringer med anvendelsen af straffelovens § 136, stk. 3. Samtlige politikredse har dog oplyst, at de er bekendt med forelæggelses- og indberetningsordningen for bestemmelsen.

Endvidere har Rigspolitiet oplyst, at foruden Københavns Politi og Nordsjællands Politi, jf. nærmere pkt. 4.1. ovenfor, har ingen af de øvrige politikredse erfaring med behandling af sager om overtrædelse af straffelovens § 136, stk. 3. Én politikreds har dog oplyst, at der er fastsat lokale retnings-

linjer vedrørende forankring af efterforskningen af sager om overtrædelse af bestemmelsen. De øvrige politikredse har efter det oplyste ikke fundet behov for at iværksætte særlige tiltag eller udarbejde særlige retningslinjer vedrørende efterforskning af denne type sager.